

บทที่ 1

บทนำ

ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยอันสำคัญยิ่งที่จะขาดเสียมิได้ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ก็คือ การศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนและการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันส่งผลต่อเนื่องไปสู่ การพัฒนาประเทศ ประเทศที่พัฒนาแล้วมักไม่ประสบปัญหาเรื่องกำลังคนที่มีคุณภาพ เหมือนกับ ประเทศที่กำลังพัฒนา ปัญหากำลังคนของประเทศที่กำลังพัฒนา เกิดจากผล เมืองขาดการศึกษาใน ความรู้ทั่วไปและความรู้ทางวิชาชีพอย่างเพียงพอ การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงดำเนินการให้การศึกษา แก่ประชาชนให้มากขึ้น และจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ได้พล เมืองที่มีคุณภาพและความสามารถในแขนงวิชาต่างๆ ตามประเภท และ ปริมาณที่ชาติต้องการในอนาคต

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับและประเภทต่างๆ เป็นอันมากตลอดมา ดังปรากฏวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ถึงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้ทำควบคู่และสอดคล้องมากับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดมา และงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้กับการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525- 2529) อยู่ในวงเงินประมาณร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมดของประเทศ¹ ซึ่งจัดว่าอยู่ในอันดับสูง เทียบเคียงกับงบประมาณด้านการป้องกันประเทศ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาข้อจำกัด ในด้านต่างๆ ทำให้การพัฒนาการศึกษาดำเนินการไปได้ไม่เต็มที่ เช่น ขาดความรู้ความชำนาญ ทางวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ และที่สำคัญขาดงบประมาณ

¹ จันทวิทย์ สุชาติานนท์. "ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างประเทศด้านการศึกษา" การศึกษาแห่งชาติ 20 (ธันวาคม 2528 - มกราคม 2529) : 2

ในการดำเนินการ แม้ว่าในแผนพัฒนาการศึกษาจะตั้งงบประมาณไว้สูง แต่ในความเป็นจริงจะได้รับงบประมาณน้อยกว่าที่เขียนไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา เช่น ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ได้รับงบประมาณต่ำกว่าที่เขียนไว้ 23,799,000,000 บาท คิดเป็น 11% ต่ำกว่าที่ประมาณการไว้²

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 5 ได้เน้นถึงความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษา แต่การจัดการศึกษาก็ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากแผนพัฒนาฯ ที่ล่วงไปแล้ว และอุปสรรคในการจัดการศึกษาในแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมาก็คือ งบประมาณที่ได้มาส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำมากกว่าการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เมื่อมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ซึ่งทำให้การพัฒนาการศึกษาไม่สามารถก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็วตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น ความช่วยเหลือจากต่างประเทศจึง เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนากำลังคนให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย

จากการประชุมเนสโกภาคพื้นเอเชีย ณ กรุงการาจี ประเทศปากีสถาน เมื่อ พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) ได้กำหนดแผนการาจี (Karachi Plan) ขึ้นโดยมีความมุ่งหวังว่า "ใน พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1980) ทุกประเทศจะพยายามจัดให้มีการประถมศึกษาภาคบังคับโดยทั่วถึง"³ นักเศรษฐศาสตร์บางคนเห็นว่าการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาคน ซึ่งจะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² จากการบรรยายของ ดร. พนม พงษ์ไพบูลย์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่องทิศทางการศึกษาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ณ คณะครุศาสตร์ วันที่ 21 ธันวาคม 2530 เวลา 13.00 - 15.00 น.

³ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "ผลงานด้านการศึกษาของยูเนสโกในประเทศไทยในรอบ 25 ปี" คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสหประชาชาติ 25 (พฤษภาคม 2515): 56.

ช่วยให้พัฒนาการ เศรษฐกิจดีขึ้น จึงนำการศึกษามาพิจารณาหาทางจัดให้แผนการศึกษาสอดคล้องกับพัฒนาการ เศรษฐกิจด้วย ⁴

ประเทศไทยในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำวัตถุประสงค์ของแผนการฯ มาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ไว้อย่างชัดเจนว่า

การวางแผนพัฒนาการศึกษาและการพัฒนา เศรษฐกิจจำเป็นต้องประสานกัน และมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การให้การศึกษาเบื้องต้นแก่ประชาชนนับว่าเป็นความจำเป็นอันดับแรกในการพัฒนาการศึกษา ⁵

ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษานี้ได้พิจารณาตัวอย่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศในยุโรปและอเมริกาเป็นตัวอย่าง ⁶

นับตั้งแต่ประเทศไทย เริ่มมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในปัจจุบันได้กำหนดวัตถุประสงค์ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้ดีขึ้น และมีความทัดเทียมกันทั่วประเทศไว้ทุกแผน ดังเช่นวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6 ในข้อ 3 กล่าวว่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลบทความการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา, หน้า 4.

⁵ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 100 ปี ประถมศึกษาเพื่อทวยราษฎร์, 2527.

⁶ ประมวลบทความการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา, หน้า 5.

"ให้การจัดการศึกษาโดยรวมมีคุณภาพสูงขึ้นโดย เฉพาะคุณภาพการ เรียน การสอน การใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสนองตอบต่อ ความจำเป็นของท้องถิ่นอย่างแท้จริง รวมทั้งการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการ บริหารและการนิเทศการศึกษา" ⁷

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้วิจัยว่า คุณภาพของการประถมศึกษา ควรจะหมายถึงการศึกษาที่

1. มีวัตถุประสงค์และ เนื้อหาในหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของรัฐ (โดยมี พื้นฐานอยู่บนความต้องการของสังคม)
2. มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับชีวิตจริงและ เป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิต
3. มีมาตรการ กระบวนการดำเนินงานและการติดตามที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างถูกต้องครบถ้วน
4. ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่ต้องการในทุกมิติ ⁸

ดร. อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ กล่าวว่า การพิจารณาคุณภาพ การศึกษา ให้พิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. อัตราการเข้าชั้นหรือการไม่ผ่านจุดประสงค์ของการ เรียนรู้
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร
4. ภาวะสุขภาพของนักเรียน

⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6, หน้า 52.

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อคุณภาพการศึกษาประชาชน, 2526, หน้า 12.

ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะเป็นอย่างไร ต้องทำการวัดและประเมินผลให้เห็นชัดเจน ส่วนมากจะใช้แบบสอบถามมาตรฐานมาทำการทดสอบให้เห็นชัดเจนว่า สถานภาพแต่ละเรื่องอยู่ในระดับไหน ถ้าต่ำกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ ก็ถือว่าขาดคุณภาพ ถ้าสูงกว่าเกณฑ์ก็ถือว่ามีความดีสูง⁹

ในปีการศึกษา 2526 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นครั้งแรก และทำการประเมินซ้ำเป็นครั้งที่ 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2527 และ 2528 ตามลำดับ พบว่าในการดำเนินงานจัดการประถมศึกษาในเรื่องคุณภาพการศึกษามีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ ที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพประถมศึกษาไม่บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการคือ¹⁰

1. ปัญหาคุณภาพของนักเรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนตามหลักสูตร ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2527 พบว่า

- กลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.40 และ 47.81 ตามลำดับ
- กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.48
- กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (กพอ.) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.83

⁹ อุทัย บุญประเสริฐ, หลักและแนวทางการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา (ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 145.

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการประเมินความก้าวหน้า: คุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2527. เอกสารกองวิชาการ อันดับที่ 59/2528.

- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.)
- ภาควิชาความรู้สึก คะแนนเฉลี่ย 2.94 จากคะแนนเต็ม 4
- ภาควิชานิสัย คะแนนเฉลี่ย 2.33 จากคะแนนเต็ม 3
- ภาควิชาความแข็งแรง คะแนนเฉลี่ย 2.14 จากคะแนนเต็ม 3
- ภาควิชาน้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย 2.49 จากคะแนนเต็ม 3
- ภาควิชาส่วนสูง คะแนนเฉลี่ย 2.32 จากคะแนนเต็ม 3

1.2 สุขภาพอนามัยของนักเรียนจำนวนหนึ่งยังมีปัญหาจากสถิติ ปี 2526-2527 พบว่า นักเรียนประถมศึกษาประมาณร้อยละ 30 มีสุขภาพอนามัยต่ำกว่ามาตรฐาน และขาดสารอาหาร ประมาณร้อยละ 40-50 (ข้อมูลกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

1.3 ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่น่าพอใจ

จากสรุปผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติปี 2526 รายงานว่า มีนักเรียนที่เข้าเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1 ในจำนวน 100 คน สามารถเรียนจบชั้น ป.6 ภายในระยะเวลาของหลักสูตร 6 ปี เพียง 64 คนเท่านั้น

1.4 อัตราการซ้ำชั้นยังอยู่ในเกณฑ์สูง

จากสถิติปีการศึกษา 2528 พบว่าอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนประถมศึกษา ยังอยู่ในเกณฑ์สูง โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4.62 ส่วนใหญ่เนื่องมาจากการไม่ผ่านจุดประสงค์ การเรียนรู้ และเวลาเรียนไม่เพียงพอตามหลักสูตรกำหนด สำหรับชั้น ป.1 นั้น มีอัตราซ้ำชั้น สูงถึงร้อยละ 8.69 ซึ่งสาเหตุเกิดจากการขาดความพร้อมในการเรียนของเด็ก ทำให้ไม่สามารถผ่านจุดประสงค์ที่กำหนด

2. ด้านการบริหารและสนับสนุน

2.1 การบริหารและการจัดการประถมศึกษาอย่างไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ของนักเรียนดังกล่าวมาแล้ว

การบริหาร การวางแผน ระบบข้อมูลและสารสนเทศ การจัดสรร และ การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานทุกระดับยังไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควร ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และยังมีปัญหาค่อนข้างสูงในการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งเป็นจำนวนถึงร้อยละ 89 ของโรงเรียนทั้งหมด

2.2 การกระจายอัตรากำลังครูในหลายห้องที่ยังไม่เหมาะสม

การกระจายอัตรากำลังครูในหลายห้องที่ยังไม่ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเป็นผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนที่มีครูไม่เพียงพอ และทำให้เกิดภาวะการลงทุนสูงในโรงเรียนที่มีครูเกิน

2.3 ขาดการวางแผนการจัดองค์การและการให้ขวัญกำลังใจ

การจัดองค์การ การจัดบุคลากร และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสม ทั้งด้านปริมาณงาน ด้านความรู้ ความสามารถ จำนวนบุคลากร บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นระบบ ขาดความคล่องตัว ไม่สามารถพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง บุคลากรบางส่วนยังปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและชุมชน เท่าที่ควร ขณะเดียวกันยังมีบุคลากรบางส่วนขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.4 การนิเทศและติดตามผลยังไม่บรรลุผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

การนิเทศ การติดตาม การวัดผล และประเมินผล ยังขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังไม่ทั่วถึงและไม่เป็นระบบ การนิเทศภายในยังมีการปฏิบัติน้อย การเรียนการสอนจึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

2.5 การพัฒนาบุคลากรยังไม่ทั่วถึงและขาดการติดตามผลการนำไปใช้ การพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นอย่างมากในการปรับปรุงประสิทธิภาพ การดำเนินงาน แต่เนื่องจากบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มี เป็นจำนวนมาก และมีงบประมาณจำกัด จึงไม่สามารถพัฒนาได้อย่างทั่วถึงและอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังไม่มีการติดตามการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

2.6 ขาดระบบการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการระดมทรัพยากร จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประถมศึกษาทั้งภายในหน่วยงาน และจากภาครัฐและเอกชน ภายนอก เข้ามาร่วมมือดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย คุณสมบัติที่ ต้องการนั้นยังมีน้อย ไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพดีพอ ¹¹

จากปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นนี้ จึงต้องมีการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ดีขึ้นจนบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 1-6 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในด้านการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาไว้ทุกแผน โดยเฉพาะในแผน พัฒนาฯ ระยะที่ 5 ได้ให้ความสำคัญไว้เป็นอันดับ 2 ในนโยบายว่า "เร่งปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาให้ทัดเทียมกัน โดยปฏิรูปการบริหารและการเรียนการสอน โดยเฉพาะการพัฒนาสื่อ การเรียนในรูปแบบต่างๆ" ¹²

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการประเมินความก้าวหน้า: คุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2527. เอกสาร กองวิชาการ อันดับที่ 59/2528.

¹² สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประถมศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศไทย, 2526, หน้า 45.

นายสมชัย วุฒิปรีชา เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้หลักการในการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหลักในการทำงานไปทั่วประเทศว่า "เร่งคุณภาพ ปรามทุจริต พิชิตความทุกข์ยาก"

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้พยายามแก้ปัญหา เรื่องคุณภาพนี้ให้หมดไปโดยตลอด และในปีงบประมาณ 2528 ได้กำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมีโครงการทั้งหมด 18 โครงการ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 489,249,000 บาท ในจำนวนนี้มีโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 5 โครงการ ซึ่งรวมเป็นเงิน 93,700,000 บาท จากงบประมาณทั้งหมด¹³ การที่ต้องมีโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศนั้น เป็นเพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณในการจัดการด้านประถมศึกษาไม่ตรงกับงบประมาณจริงที่ปฏิบัติ ดังนั้น แผนงานการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาจะสำเร็จไปไม่ได้ถ้าขาดงบประมาณ จึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือในด้านการศึกษานี้มาตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1 จนถึงปัจจุบันซึ่งมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยตรงคือ สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ การจัดตั้งสำนักงานนี้ขึ้น เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะนำมาพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือบริหารแผนและโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2528, หน้า 20.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสัมมนาเรื่องบทบาทของไทยในความ
ร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศด้านการศึกษาเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2520 เพื่อรวบรวม
รายชื่อองค์การระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ประเทศไทย พบว่าองค์การ
ที่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษามีเป็นส่วนน้อย นอกจากนั้น จะให้ความ
ช่วยเหลือในระดับการศึกษาอื่นๆ และในด้านอื่น เช่น สิ่งคม การวิจัย การพัฒนา เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญขององค์การระหว่างประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่
ประถมศึกษาไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่ 7 องค์การด้วยกัน คือ

1. องค์การยูนิเซฟ
2. องค์การยูเนสโก
3. องค์การซีมีโอ
4. องค์การสหประชาชาติ
5. สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ
6. ธนาคารโลก
7. มูลนิธิฟอร์ด

ซึ่งผู้วิจัย จะได้ศึกษารายละเอียดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพประถมศึกษาของไทยในอนาคต
โดยใช้องค์การดังกล่าว เป็นกำลังของแหล่งเงินทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศ ในการปรับปรุง
คุณภาพการประถมศึกษาไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและผลที่เกิดขึ้นจากการรับความช่วยเหลือขององค์การระหว่าง
ประเทศในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาไทย
3. เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศในอนาคต

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาการให้ความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศในการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษา เฉพาะในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 1-6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารายละเอียดการให้ความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศ จากเอกสารโครงการของทางราชการ จำนวน 3 แห่งคือ กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ (สปช.)

2. ศึกษาปัญหาและผลที่เกิดขึ้นจากการรับความช่วยเหลือ และแนวโน้มของความช่วยเหลือในอนาคต จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศและหน่วยงานไทย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ 5 ท่าน คือ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุคนธ์พิทย์
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แยมมณี
ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3) รองศาสตราจารย์อรณี นวลสุวรรณ
ภาควิชาความสัมพันธ์ต่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 4) ดร. รุ่ง แก้วแดง
รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- 5) ดร. จันทวิทย์ สุชาติฉันท
ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรื

หลังจากตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยจะส่งไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อน เพื่อเตรียมข้อมูลที่จะให้สัมภาษณ์ และนัดเวลาให้สัมภาษณ์ต่อไป โดยจะจัดส่งให้ตามหน่วยงานละ 3 ท่าน คือ

1. หัวหน้าหน่วยงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าฝ่าย หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า
2. ผู้รับผิดชอบโครงการ
3. เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงาน

รายชื่อหน่วยงานที่จะไปทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

1. องค์การยูนิเซฟ	ถนนพระอาทิตย์
2. องค์การยูเนสโก	อาคารดารากการ สุขุมวิท
3. องค์การซีมิโอ	อาคารดารากการ สุขุมวิท
4. องค์การสหประชาชาติ	ศาลาสันติธรรม
5. สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ	กรมวิเทศสหการ
6. ธนาคารโลก	กรมวิเทศสหการ
7. มูลนิธิฟอร์ด	อาคาร เซ็นทรัล ชิดลม
8. สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สปช.	ถนนศรีอยุธยา
9. กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ	กระทรวงศึกษาธิการ
10. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	ถนนสุขุมวิท

จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ 30 คน จากหน่วยงานทั้ง 10 หน่วยงานนี้เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและรู้รายละเอียดของโครงการต่างๆ ดีพอที่จะให้ข้อมูลได้มาก

เมื่อได้คำสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์หาปัญหา ผลที่เกิดขึ้น และแนวโน้มออกมาในรูปแบบตาราง โดยใช้ความถี่สรุปการวิเคราะห์ และอธิบายตารางโดยใช้คำฐานนิยม (mode) คือคะแนนที่มีความถี่สูงสุดในข้อมูลหนึ่ง แล้วจึงสรุปเป็นรูปแบบการอภิปราย เสนอ เป็นรายงานในการวิจัยต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

องค์การระหว่างประเทศ หมายถึง องค์การที่มีรัฐบาลของรัฐเป็นภาคีในรูปพหุภาคี (Multilateral) ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ องค์การยูเนสโก องค์การยูนิเซฟ องค์การซีมีโอ สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และองค์การเอกชนต่างประเทศ (Non-Governmental Organization) คือ มูลนิธิฟอร์ด

การให้ความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศในที่นี้ หมายถึง การที่องค์การระหว่างประเทศช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาไทย ในลักษณะการให้ผู้เชี่ยวชาญ ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรม ทุนดูงานต่างประเทศ วัสดุอุปกรณ์ เงินให้เปล่าและเงินกู้

การปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา หมายถึง การดำเนินงานในด้าน (1) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ถึง เกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้ (2) การลดอัตราการตกซ้ำชั้น โดยการใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ เช่น ใช้สื่อการสอน การปฏิบัติตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามจุดหมายของหลักสูตร เช่น สร้าง เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จะแสดงออก และ (3) การมีภาวะสุขภาพถึงขีดที่กำหนดไว้ เช่น จัดโครงการอาหารกลางวัน การชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง เป็นต้น

ปัญหา หมายถึง ข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับการรับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ

ผลที่เกิดขึ้น หมายถึง สิ่งที่เกิดตามมาซึ่งเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ได้ หลังจากโครงการความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศในการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษาสิ้นสุดลง

อนาคต หมายถึง ช่วงระยะเวลาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่าเอกสารโครงการที่ได้จากหน่วยงานขององค์การ และหน่วยงานของไทยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากหนังสือ วารสารต่างๆ เป็นโครงการที่ทำขึ้นเป็นรายละเอียดในการให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษา เป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานไทย ที่เกี่ยวข้องกับการรับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
2. ทราบถึงปัญหาและผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อประสิทธิภาพในการรับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ ให้มีประโยชน์มากที่สุดในการพัฒนาประถมศึกษาไทย
3. เป็นประโยชน์และแนวทางต่อผู้ที่ศึกษาและทำการวิจัยในเรื่องความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศด้านการศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย